

VEULEN IN DE MAAK

tekst: **GEMMA JANSEN**
foto: **DIERENKLINIEK DE LINGEHOEVE**

IN DEZE NEGENDE AFLEVERING VAN DE SERIE 'VEULEN IN DE MAAK' GAAN WE NADER IN OP DE NORMALE, MAAR SOMS OOK ABNORMALE CYCLUS BIJ HET PAARD.

De normale cyclus bij een merrie duurt gemiddeld 21 dagen, maar kan variëren van 18 tot 24 dagen. In een normale cyclus is de merrie 15 dagen niet hengstig (dioestrus) en zes dagen wel (oestrus). De eisprong vindt gemiddeld een dag voor het einde van de hengstige periode plaats. Het restant van het eiblaasje, dat achterblijft op de eierstok, wordt omgevormd tot het zoge-

DE CYCLUS

naamd 'geel lichaam'. Dit 'geel lichaam' produceert het hormoon progesteron, waardoor een merrie niet langer hengstig is. Een niet drachtige baarmoeder geeft rond de veertiende of vijftiende dag van de cyclus een signaal af, waardoor het 'geel lichaam' wordt afgebroken en de merrie weer opnieuw hengstig kan worden. Indien de merrie drachtig is, dan wordt dit signaal geblokkeerd en blijft de hengstigheid achterwege.

Deze korte samenvatting van een normale cyclus gaat helaas niet altijd op! Zo kunnen merries een kortere of langere cyclus vertonen.

VERKORTE CYCLUS

Wanneer een merrie is geïnsemineerd, wordt ze normaliter op achttien dagen gescand op drachtigheid. Soms blijkt de merrie reeds opnieuw hengstig te zijn geweest (al dan niet opgemerkt door de eigenaar). In dit geval is er sprake van een verkorte cyclus. Dit hoeft niet abnormaal te zijn en kan als een normale variatie van de natuur gezien worden. De oorzaak kan echter de aanwezigheid van een baarmoederontsteking zijn. Door deze ontsteking geeft de baarmoeder het signaal, waardoor het 'geel lichaam' wordt afgebroken, vroegtijdig af. Wanneer men een ontsteking vermoedt, is het raadzaam om een slijmmonster te laten nemen. Indien de uitslag hiervan het vermoeden bevestigt, dan zal de ontsteking eerst moeten worden behandeld, alvorens kan worden overgegaan tot een nieuwe inseminatie.

Of je er als fokker nu van droomt om een topsportpaard of gewoon een fijn gebruikspaar te fokken, iedereen verheugt zich op een gezond veulen in de wei. Gelukkig komt deze verwachting meestal uit: een geslaagde inseminatie, een probleemloze dracht en vervolgens een vlotte bevalling. Statistisch ontstaan slechts problemen bij één op de twintig drachtigheden. In deze serie wordt een aantal aspecten van de dracht behandeld.

VERLENGDE CYCLUS

In het tweede geval wordt de merrie rond de achttiende dag als niet drachtig gescand. Ze blijkt tevens niet hengstig te worden. Uiteraard wordt de merrie dan enkele dagen later opnieuw onderzocht, om drachtigheid uit te sluiten. Bij paarden kan het voorkomen dat het opnieuw hengstig worden soms een week later dan verwacht optreedt. In dit geval hebben we te maken met een zogenaamde 'dioestrische ovulatie' (eisprong tijdens de niet-hengstige periode). Bij paarden is het namelijk een komen en gaan van eiblaasjes op de eierstokken. Zoals eerder vermeld treedt er normaal gesproken een eisprong op vlak voor het einde van de hengstigheid. Het kan echter voorkomen, dat er in de niet-hengstige periode ook spontaan tussendoor een eisprong optreedt. Hierdoor wordt dan een nieuw 'geel lichaam' gevormd. Dit is dan de oorzaak van het niet hengstig worden rond het verwachte tijdstip en wordt de merrie bijvoorbeeld pas een week later dan verwacht hengstig. Ondanks dat dit voor paarden een normaal verschijnsel is, brengt het onder eigenaren nogal wat commotie te weeg: "Waarom wordt mijn merrie toch niet hengstig?"

Uit deze twee voorbeelden blijkt, dat er nogal eens wat variaties kunnen voorkomen wat betreft de lengte van de cyclus van een merrie. Gelukkig hebben de meeste merries een regelmatig cyclus.

Bij de overige merries is het van belang om te weten of er sprake is van een abnormaliteit, zoals bijvoorbeeld een baarmoederontsteking.

Eicel onder de microscoop.

Met medewerking van Erik Bergman, dierenarts en Europees Specialist Reproductie Paard, Dierenkliniek De Lingehoeve te Lienden.

